

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **P. N.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2021, č. j. 8 A 75/2021 – 20,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2021, č. j. 8 A 75/2021 – 20, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 16. 6. 2021, č. j. 10.01-000281/21-002, nevyhověla žádosti žalobce o určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „*zákon o advokacii*“). Žalobce se domáhal určení advokáta k zastoupení v řízení před Ústavním soudem ve věci ústavní stížnosti proti rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 3. 2021, č. j. 5 To 75/2020 – 4463. Žalovaná uvedla, že žádosti žalobce nevyhověla, neboť žalobce zneužívá právo na bezplatnou právní pomoc podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii.

[2] Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“) domáhal zrušení výše uvedeného rozhodnutí žalované. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě. Městský soud usnesením ze dne 6. 10. 2021, č. j. 8 A 75/2021 – 20 (dále také jen „*napadené usnesení*“), žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků a zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce.

[3] V odůvodnění usnesení městský soud konstatoval, že žalobce splnil první z podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků, kterou je nedostatek finančních prostředků. Dále však uvedl, že žalobce u městského soudu podal již několik žalob (konkrétně odkázal na čtyři řízení), jež směřovaly proti rozhodnutí žalované ve věci neustanovení advokáta k poskytnutí právní služby, zároveň vždy požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce pro účely řízení před městským soudem. Dále podotkl, že žalobce požádal žalovanou o určení advokáta celkem v padesáti případech; vyhověno bylo 25 takovým žádostem. Z těchto okolností podle městského soudu vyplývá, že se jednání žalobce jeví spíše jako neuvážené nadužívání institutu osvobození od soudních poplatků k bezplatnému vedení sporů. K tomu odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, a ze dne 10. 4. 2019, č. j. 2 As 91/2019 – 14. Městský soud proto dospěl k závěru, že v projednávané věci je namíste nepřiznat žalobci dobrodiní osvobození od soudních poplatků. Protože žalobce nesplnil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nebylo možné vyhovět ani jeho návrhu na ustanovení zástupce.

[4] Proti tomuto usnesení podává žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, v níž výslovně neuvádí žádný z důvodů podle § 103 odst. 1 soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatel předně namítá, že městský soud nevzal v úvahu závěry v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 2. 2021, č. j. 10 As 395/2020 – 17, který se přitom týkal stejné věci, a naopak nekriticky akceptoval „zlovolné lži“ žalované. V posledně citovaném rozsudku Nejvyšší správní soud konstatoval, že samotný počet žádostí (podaných u žalované) nemůže bez dalšího zkoumání vést k výjimečnému nepřiznání dobrodiní osvobození od soudních poplatků. Městský soud sice odkázal na jiný rozsudek kasačního soudu č. j. 7 As 101/2011 – 66, avšak již neaplikoval tam vyslovené pravidlo, že je třeba se vždy zabývat povahou vedených sporů. Městský soud dále poukázal na rozsudek č. j. 2 As 91/2019 – 14, který se týkal bezdůvodně opakujících se sporů. Stěžovatel je ovšem toho názoru, že v jeho případě o bezdůvodně vedená soudní řízení nejde. K tomu dodává, že počet žalob podaných proti rozhodnutí žalované (městský soud vypočetl čtyři, s nyní projednávanou věcí vzrostl jejich počet na pět) indikuje toliko liknavý přístup městského soudu, který v žádné věci nerozhodl meritorně a všechny kauzy skončil z procesních důvodů. Pokud by alespoň v jednom případě věcně rozhodl, žalovaná by nadále nepostupovala nezákonně a neústavně, a počet žalob by dále nenarůstal. Stěžovatel má též za to, že nepřesný je i počet žádostí k žalované. Městský soud kalkuloval s počtem 50 žádostí, podle stěžovatele jde celkem o 46 žádostí. „Velkoryse“ ale akceptuje soudem uváděné číslo a podotýká, že první takovou žádost podal 15. 3. 2011, tedy za posledních deset let jde o „astronomický“ počet cca pěti žádostí k žalované ročně. Nejde tak o zjevné zneužití práva. Stěžovatel doplňuje, že městský soud v napadeném usnesení pouze bez dalšího citoval výše označená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 7 As 101/2011 – 66 a č. j. 2 As 91/2019 – 14, aniž by je konkrétně a správně aplikoval na daný případ. Z uvedených důvodů navrhuje zrušení napadeného usnesení.

[6] Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje proti procesnímu usnesení, které se dotýká výlučně stěžovatele, nevyžýval Nejvyšší správní soud žalovanou k vyjádření.

pokračování

[7] Nejvyšší správní soud úvodem předesílá, že z usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, č. 3271/2015 Sb. NSS (judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz), plyne, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí (s výjimkou rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost. Usnesení městského soudu o neustanovení advokáta a neosvobození od soudních poplatků nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy netíží poplatková povinnost a kasační soud jej ani k zaplacení soudního poplatku nevyzýval. S ohledem na závěry citovaného usnesení rozšířeného senátu též stěžovatel nemá v posuzovaném případě povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem (o jeho ustanovení ostatně ani nepožádal).

[8] Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[9] Kasační stížnost je důvodná.

[10] Stěžovatel v kasační stížnosti nepodřadil své námitky pod konkrétní ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s., z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že namítá kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., a to pro nesprávné právní posouzení splnění podmínek pro neosvobození od soudních poplatků v řízení o shora uvedené žalobě, a pro neustanovení zástupce z řad advokátů pro toto řízení. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je nicméně záležitostí právního hodnocení věci kasačním soudem a nejde o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 – 50, č. 161/2004 Sb. NSS).

[11] Nejvyšší správní soud v první řadě konstatuje, že stěžovatel v kasační stížnosti příhodně odkázal na rozsudek tohoto soudu č. j. 10 As 395/2020 – 17, v němž se uvádí, že „[m]ěstský soud nevyhověl žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce s ohledem na množství žádostí, které stěžovatel podává k žalované na určení advokáta a množství žalob podané stěžovatelem proti rozhodnutí žalované k městskému soudu. Městský soud tedy nevyhověl žádostem stěžovatele a priori z důvodu počtu jím podaných žádostí a žalob v obdobných věcech. Uvedený postup nemůže podle NSS bez dalšího obstát. Samotný počet podaných žádostí a žalob nemůže být sám o sobě důvodem pro nevyhovění žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. Soud je povinen přihlídnout především k tomu, jakou povahu má vedený spor, pro nějž stěžovatel žádá žalovanou o určení advokáta k poskytnutí právní služby. Je rovněž vhodné posoudit, v jakém období byly tyto žádosti (žaloby) podány, v kolika případech byl stěžovatel úspěšný atd. Takové úvahy v napadeném usnesení chybí. Městský soud rozhodl pouze paušálně s ohledem na počet stěžovatelových žádostí a žalob. NSS proto napadené usnesení zrušil. V dalším řízení bude městský soud povinen přihlídnout k individuálním okolnostem případu stěžovatele a své závěry dostatečně odůvodnit. NSS poznamenává, že si je vědom případů, kdy krajský soud, resp. městský soud nevyhověl žádostem o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce s ohledem na počet vedených sporů. K tomu ovšem vždy přistoupily další okolnosti, např. jakým způsobem ten který žalobce vyvolává a vede soudní spory, to, co je

podstatou těchto sporů, sériová a stereotypní argumentace atd.“ (zvýraznění přidáno – pozn. NSS).

[12] Zdejší soud neshledal žádný důvod pro to, aby se odchýlil od výše citovaného rozsudku a tam uvedených závěrů, neboť oba případy jsou v podstatě totožné a týkají se stejného stěžovatele, který žalobou u městského soudu brojil proti rozhodnutí žalované o nevyhovění žádosti o určení advokáta k poskytnutí právní služby (spojenou s procesními návrhy na osvobození od soudního poplatku a ustanovení zástupce). Usnesení městského soudu přezkoumávané v rozsudku č. j. 10 As 395/2020 – 17 bylo postaveno na stejné argumentaci jako napadené usnesení v nynější věci.

[13] Nejvyšší správní soud pro úplnost podotýká, že nepřehlédl městským soudem odkazovaný rozsudek č. j. 2 As 91/2019 – 14 (viz odstavec [3] výše), v němž kasační soud posuzoval případ (jiného) stěžovatele, který rovněž žalobami napadal jednotlivá rozhodnutí žalované o určení advokáta k poskytnutí právní služby, v nichž žádal o osvobození od soudních poplatků. Nejvyšší správní soud tehdy dospěl k závěru, že množství žalobcem bezdůvodně a opakovaně vedených sporů je důvodem pro odepření dobrodiní osvobození od soudních poplatků. Nelze však odhlédnout od toho, že v tehdejší věci stěžovatel požádal žalovanou v nejméně 108 případech o určení advokáta, svými bezdůvodnými žádostmi ji zahlcoval a následně podával proti jejím rozhodnutím žaloby ke správnímu soudu. Skutkové okolnosti tehdy projednávaného sporu, minimálně co do počtu žádostí podaných k žalované, tak byly odlišné. Odkazem na uvedený rozsudek se proto městský soud nemůže bez dalšího zbavit povinnosti náležitě odůvodnit, jaké konkrétní okolnosti ve věci nynějšího stěžovatele případně brání tomu, aby byl osvobozen od soudních poplatků a byl mu ustanoven zástupce.

[14] Na základě výše uvedeného dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1, věta první s. ř. s.). V něm bude městský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Znovu tedy posoudí žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a svoje závěry řádně odůvodní s přihlédnutím ke konkrétním a individuálním okolnostem daného případu; může například zvážit, nakolik hraje roli fakt, že lhůta k podání ústavní stížnosti proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci (k tomuto úkonu stěžovatel požadoval v daném případě bezplatné určení advokáta, viz odstavec [1] výše) ve smyslu § 72 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, pravděpodobně dávno uplynula.

[15] V novém rozhodnutí rozhodne městský soud rovněž o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3, věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. listopadu 2021

pokračování

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu